

Бондаренко Леся,

молодша наукова співробітниця

Інституту культурології НАМ України

Український дім у Варшаві. Культурні практики в умовах війни рф проти України

Витоки громадської активності засновників Українського дому у Варшаві сягають Помаранчевої революції 2004 року. У 2009 році група активістів, українських емігрантів та поляків заснувала фундацію «Наш вибір FNW». А восени 2022 року вирішили змінити назву на Український Дім.

Український Дім увесь цей час був центром зустрічей на вулиці Ludwika Zamenhofa, 1 у Варшаві, де з 2013 року проводились переважно культурні заходи, зосереджені на реальних подіях, що відбувались в Україні та Республіки Польща, зв'язках з оточенням української громади з урахуванням зазначених побутових реакцій українців і поляків.

Звичайно, що велику роль у діяльності Українського Дому відіграє Центр підтримки на вулиці Andersa, 29 у м. Варшава. Пріоритетною специфікою діяльності є інформаційна підтримка українців, що опинились на польській землі, емігрантів та біженців. Постійно працює «гаряча лінія» та стаціонарний консультаційний пункт, де можна отримати консультації з питань повсякденного життя в Польщі, юридичні поради, кар'єрні консультації, а також невідкладну допомогу. Діяльність та розвиток Українського Дому значно прискорились та активізувались з усіх напрямків після 24 лютого 2022 року внаслідок ескалації російської агресії проти України. На додаток до «гарячої лінії» та консультаційного пункту, які з березня надали понад 12 000 особистих та понад 53 000 телефонних консультацій, розпочав роботу життєвий відділ, основним завданням якого є допомога біженцям у пошуку житла в Польщі. На сьогоднішній день завдяки відкритості та солідарності поляків він розмістив понад 11 000 осіб. У квітні, разом з Клубом католицької інтелігенції у Варшаві, відкрито школу, яка працює в рамках української системи освіти. Наразі там навчається 250 учнів та учениць, а також працює 35 українських учителів. Під час літніх канікул понад 1200 дітей з родин біженців узяли участь у таборах та напівтаборах, організованих Українським домом у рамках визначеної співпраці.

З червня поточного року фундація організувала курси польської мови для біженців з України. На сьогоднішній день близько

250 дорослих узяли участь у 17-ти курсах. Для розширення аудиторії під час роботи цих курсів забезпечується догляд за неповнолітніми дітьми.

Уже майже рік діє Клуб українських жінок, у рамках якого відбуваються курси підвищення рівня освіти та допомога роботи на ринку праці. У травні цього року з українськими жінками зустрілась мистецтвознавчиня Лариса Бердіярова, запропонувавши власний погляд на світ живопису та музики. Зустріч було присвячено взаємозв'язку та поєднанню кольорів веселки з музичними нотами та енергетичними центрами людини. Упродовж усього часу в Клубі українських жінок проводяться майстер-класи різного спрямування, у тому числі нестандартні, як-то психологічні майстер-класи, що поєднуються з тілесними практиками Йоги та самовдосконалення. У кожної учасниці були свої запити на вирішення життєвих ситуацій, що склались у них під час вимушеного переїзду до Польщі. Як зберегти рівновагу, стійкість, життєспрямованість? Вирішення цих питань були запропоновані учасникам майстер-класів за допомогою Йоги, дихальних та фізичних вправ.

Усі ці заходи, які проводяться в Клубі українських жінок, дуже допомагають жінкам України, які потрапили на територію Польщі, соціалізуватися та відчувати себе більш впевненими. Також Фонд регулярно організовує культурні заходи, спрямовані на поширення української культури, інтеграції між поляками та українцями, підтримує розвиток освітніх, економічних та політичних контактів між Польщею та Україною.

В Українському Домі у Варшаві особливу увагу приділяється сфері кіноіндустрії. Створюються різні проекти, відбуваються прем'єрні покази, кінодебати та зустрічі з відомими режисерами та акторами. Значна кількість проектів здійснюються спільно з Асоціацією «Дивись українське» за підтримки Єврокомісії.

Не можна обминути увагою польську прем'єру надзвичайно потужного проекту «Культура vs війна». Перші короткометражні новели, що побачили глядачі, розповідають історію гурту «Антитіла», кінооператора Сергія Михальчука й актора Ахтема Сеїтаблаєва. У війні за нашу ідентичність митці беруть активну участь разом з усім українським народом.

Після перегляду відбулося обговорення фільмів із продюсером, керівником Асоціації «Дивись українське» Андрієм Різолем. «Зараз українська нація, українське військо боронить цінності всієї Європи, всього світу. І ми точно знаємо, що історії, що їх розказують митці, викличуть найбільшу довіру. Бо це — люди самодостатні, які

досягли в житті всього і їх хвилюють тільки цінності, завдяки яким можливо перемогти у цій війні. Щоб реалізувати той Божий задум: бути вільними й творити. Ми не агресивні. Українці — миролюбна нація. Але зараз, під час цієї жахливої війни, українці перетворюються на націю героїв!» — зазначив під час онлайн дискусії із глядачами Андрій Різоль. Проект створює Асоціація «Дивись українське».

Особливу увагу фахівці Українського Дому приділяють культурним дискусіям. Треба відзначити одну з таких дискусій за тематикою «Кіно — як інструмент розвитку».

Культурна деокупація Маріуполя — це серія публічних зустрічей та дискусій, які дадуть змогу сформувати бачення відновлення міста після фізичної деокупації. Діалогові платформи навколо цієї теми створюють у Києві, Львові та Варшаві. Маріуполь є символом непохитності, стійкості та мужності українського народу. Місто зазнало жорстоких дій російських окупантів, руйнувань. Кількість жертв серед мирного населення — величезна. Спікерами зустрічі були: Ліза Татарінова — українська режисерка, що документує життя в Маріуполі та Херсоні під обстрілами тимчасово окупованих територій; Міленья Фідлер — викладачка кіношколи в Польщі та співавторка багатьох художніх і документальних фільмів; Олег Щербина — український актор і режисер та продюсер, засновник кінокомпанії «Фреш продакшн» і Кшиштоф Чижевський — польський письменник і режисер, аніматор. Під час дебатів і консультацій були обговорені теми залучення молоді і фахівців до культурної деокупації Маріуполя, плюси та мінуси стихійного кіно після деокупації, умови для розбудови кіноіндустрії, привабливість Маріуполя як кінопростору для інвесторів.

Подібні зустрічі, серії консультацій і дебатів викликають неабияку зацікавленість як у наших співвітчизників, так і у поляків. І звичайно, українські письменники не стоять осторонь допомоги українцям, які перебувають за територією України під час російської агресії. Вони плідно співпрацюють із Українським Домом у Варшаві та з його бібліотекою. Відомий український письменник Юрій Андрухович часто проводить літературні зустрічі з нашими співвітчизниками та гостями Українського Дому. Він радо ділиться своїми рекомендаціями щодо вибору літератури, яку можна отримати у бібліотеці.

Цікавим проектом є створення літературного клубу «Посусідськи», де любителі читання можуть обговорювати книги та ділитися своїми думками і враженнями. Частими тут є презентації книг відомих письменників не тільки з України, але й з інших країн

Європи. Особливе враження справила презентація книжок з Русланом Горовим. Прозові твори автора сповнені теплих побутових історій про звичайних-незвичайних людей, яких можна зустріти на вулиці. Часто джерелами його творчості є спогади старших, міські легенди, а також власний багатючий життєвий досвід. Як відомо, Руслан Горовий — український журналіст, автор відомого проекту «Служба розшуку дітей», Заслужений журналіст України, режисер-документаліст, поет і музикант, автор збірок повістей та оповідань. Співзасновник видавництва «Та Ти Шо». Засновник мистецького проекту «Так працює пам'ять», що має на меті вшанування пам'яті Дані Дідика.

Відомі митці України та Польщі на теренах Українського Дому у Варшаві презентують також виставки картин, створених під впливом подій, що відбуваються в Україні під час російської агресії. Особливе враження справили на всіх відвідувачів Українського Дому вернісаж картин виставки «Тіло у війні» художниці Світлани Аграновської.

Плідна праця Українського Дому продовжується і надалі буде розвиватися з бажанням зберегти та зміцнити українську ідентичність.